

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-17/07/DJ

Warszawa, dn. 8 września 2008 r.

DECYZJA Nr RWA-29/2008

I. Na podstawie art. 26 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Politechnice Warszawskiej w Warszawie, uznaje się, że stosowanie przez tego przedsiębiorcę wzorca umownego *Umowa o warunkach odpłatności za studia*, który wbrew dyspozycji art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) nie określa warunków odpłatności za studia w zakresie opłat, pobieranych na podstawie art. 99 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, za powtarzanie zajęć, semestru lub roku z powodu niezadowolających wyników w nauce, za zajęcia nieobjęte planem studiów oraz opłat, pobieranych na podstawie § 20 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1364), za wydanie legitymacji studenckiej i jej duplikatu, indeksu i jego duplikatu, dyplomu ukończenia studiów, jego duplikatu oraz dodatkowego odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język obcy,

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.

II. Na podstawie art. 105 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego w zw. z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939),

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

umarza się jako bezprzedmiotowe postępowanie w sprawie stosowania przez Politechnikę Warszawską w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu wzorca umownego *Umowa o warunkach odpłatności za studia*, który wbrew dyspozycji art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) nie określa warunków odpłatności za studia w zakresie opłat za kursy dokształcające, pobieranych na podstawie art. 99 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz opłat za wydanie dokumentu stwierdzającego ukończenie studiów podyplomowych i jego duplikatu, pobieranych na podstawie

§ 20 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1364).

III. Na podstawie art. 26 ust. 1 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Politechnice Warszawskiej w Warszawie, uznaje się, że stosowanie przez tego przedsiębiorcę postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., poprzez zawarcie:

- A. w § 4 ust. 1 *Umowy o warunkach odpłatności za studia* postanowienia, zgodnie z którym „*Oplaty za studia określone są, zgodnie z art. 99 ust. 2 ustawy, na każdy rok akademicki decyzją Rektora Uczelni na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego*”,
- B. w § 5 ust. 2 *Umowy o warunkach odpłatności za studia* postanowienia, zgodnie z którym „*Student ma prawo do rozwiązania niniejszej umowy za pisemnym wypowiedzeniem na koniec semestru danego roku akademickiego: wypowiedzenie umowy jest równoznaczne ze złożeniem podania o skreślenie Studenta z listy studentów*”,
- C. w § 5 ust. 3 *Umowy o warunkach odpłatności za studia* postanowienia, zgodnie z którym „*Złożenie przez studenta podania o skreślenie z listy studentów jest równoznaczne z wypowiedzeniem niniejszej umowy na koniec semestru, w którym podanie zostało złożone*”,
- D. w § 5 ust. 5 lit c *Umowy o warunkach odpłatności za studia* postanowienia, zgodnie z którym w przypadku rozwiązania umowy na podstawie § 5 ust. 1 – 4, jeżeli Student wniósł semestralną opłatę za studia, uczelnia pobiera po upływie pierwszych 2 tygodni zajęć z planem tygodniowym lub po upływie drugiego zjazdu 100% opłaty semestralnej,

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**

IV. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko Politechnice Warszawskiej w Warszawie

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

nakłada się na Politechnikę Warszawską w Warszawie **karę pieniężną w wysokości 53 400 zł** (słownie: pięćdziesiąt trzy tysiące czterysta złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu

naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 2 ww. ustawy w zakresie opisanym w punkcie I i III sentencji niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie przeprowadził analizę treści wykorzystywanego przez Politechnikę Warszawską w Warszawie (dalej: Politechnika lub Uczelnia) przy zawieraniu ze studentami umów o świadczenie usług edukacyjnych wzorca umowy zatytułowanego *Umowa o warunkach odpłatności za studia*, stanowiącego załącznik do Zarządzenia nr 27 Rektora PW z dnia 5 września 2006 r.

Wyniki kontroli treści warunków zawartych w tym dokumencie dały podstawę do sformułowania zarzutów stosowania przez Politechnikę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.).

Mając na uwadze powyższe ustalenia, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie postanowieniem z dnia 8 października 2007 r. wszczął postępowanie w związku z podejrzeniem stosowania przez Politechnikę Warszawską w Warszawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

1. stosowaniu wzorca umownego *Umowa o warunkach odpłatności za studia*, który wbrew dyspozycji art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.) nie określa warunków odpłatności za studia w zakresie opłat, pobieranych na podstawie art. 99 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, za powtarzanie zajęć, semestru lub roku z powodu niezadowolających wyników w nauce, za zajęcia nieobjęte planem studiów, kursy kształcące oraz opłat, pobieranych na podstawie § 20 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1364), za wydanie legitymacji studenckiej i jej duplikatu, indeksu i jego duplikatu, dyplomu ukończenia studiów, jego duplikatu oraz dodatkowego odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język obcy, dokumentu stwierdzającego ukończenie studiów podyplomowych i jego duplikatu, co może stanowić praktykę, określoną w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
2. stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c., poprzez zawarcie:
 - A. w § 4 ust. 1 *Umowy o warunkach odpłatności za studia* postanowienia, zgodnie z którym „*Oplaty za studia określone są, zgodnie z art. 99 ust. 2 ustawy, na każdy rok akademicki decyzją Rektora Uczelni na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego*”,
 - B. w § 5 ust. 2 postanowienia, zgodnie z którym „*Student ma prawo do rozwiązania niniejszej umowy za pisemnym wypowiedzeniem na koniec semestru danego roku akademickiego: wypowiedzenie umowy jest równoznaczne ze złożeniem podania o skreślenie Studenta z listy studentów*”,
 - C. w § 5 ust. 3 postanowienia, zgodnie z którym „*Złożenie przez studenta podania o skreślenie z listy studentów jest równoznaczne z wypowiedzeniem niniejszej umowy na koniec semestru, w którym podanie zostało złożone*”,

D. w § 5 ust. 5 lit c postanowienia, zgodnie z którym w przypadku rozwiązania umowy na podstawie § 5 ust. 1 – 4, jeżeli Student wniósł semestralną opłatę za studia, uczelnia pobiera po upływie pierwszych 2 tygodni zajęć z planem tygodniowym lub po upływie drugiego zjazdu 100% opłaty semestralnej,

co może stanowić praktykę określoną w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Odpowiadając na zawiadomienie Prezesa Urzędu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Uczelnia pismem z dnia 24 października 2007 r. ustosunkowała się do postawionych jej zarzutów, kwestionując ich zasadność. Stosowne informacje i wyjaśnienia żądane przez Prezesa Urzędu Politechnika przekazała ponadto w pismach z dnia 24 października 2007 r., 29 stycznia 2008 r., 20 lutego 2008 r. i 3 kwietnia 2008 r.

Pismem z dnia 13 maja 2008 r. Prezes Urzędu zawiadomił Uczelnię o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie został stronie wyznaczony termin na zapoznanie się z aktami sprawy.

Mimo stosownego zawiadomienia, Uczelnia nie skorzystała z uprawnienia do zapoznania się z całością akt sprawy.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Politechnika Warszawska w Warszawie jest uczelnią publiczną, działającą na podstawie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i wydanych do niej przepisów wykonawczych. Jednym z podstawowych zadań uczelni jest kształcenie studentów w celu ich przygotowania do pracy zawodowej. Kształcenie to odbywa się w formie nieodpłatnych studiów stacjonarnych i odpłatnych studiów niestacjonarnych. Stosownie bowiem do treści art. 99 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, uczelnia publiczna może pobierać opłaty za świadczone usługi edukacyjne m.in. związane z kształceniem studentów na studiach niestacjonarnych.

Zgodnie z art. 160 ust. 3 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej.

Politechnika zawiera ze studentami studiów niestacjonarnych umowy określające warunki odpłatności za studia w formie pisemnej. Przy zawieraniu takich umów Uczelnia od 5 września 2006 r. posługuje się wzorcem umownym w rozumieniu art. 384 k.c., zatytułowanym *Umowa o warunkach odpłatności za studia*. Jak wskazuje § 1 tego wzorca, przedmiotem umowy jest określenie na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym warunków odpłatności za studia, przy czym jak wynika z § 3 umowa ta zawierana jest ze studentami wyższych studiów niestacjonarnych pierwszego stopnia inżynierskich, pierwszego stopnia licencyjnych i drugiego stopnia magisterskich.

Prezes Urzędu ustalił, iż stosowana przez Uczelnię *Umowa o warunkach odpłatności za studia* nie precyzuje wysokości opłat pobieranych przez tę Uczelnię w toku studiów. W § 4 ust. 5 umowa ta nakłada jedynie na studenta obowiązek wnoszenia opłat administracyjnych i innych, związanych z obsługą toku studiów, o ile przewidują je odpowiednie przepisy.

Umowa stosowana przez Uczelnię przewiduje zatem konieczność ponoszenia przez studenta oprócz opłaty semestralnej również innych opłat za usługi edukacyjne i inne czynności wykonywane na rzecz studenta, nie określa jednak warunków odpłatności za nie.

Ponadto, Prezes UOKiK ustalił, iż Politechnika w wykorzystywanym przez siebie wzorcu umownym stosuje postanowienia, których treść jest zbieżna z klauzulami wpisanymi

do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

W § 4 Umowy o warunkach odpłatności za studia Uczelnia zawarła bowiem postanowienie, zgodnie z którym „*Oplaty za studia określone są, zgodnie z art. 99 ust. 2 ustawy, na każdy rok akademicki decyzją Rektora Uczelni na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego*”.

W rejestrze postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone znajdują się natomiast następujące klauzule abuzywne:

- „*Uczelnia zastrzega sobie prawo dokonywania zmian wysokości opłat*” – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 20 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 78/05 i wpisane do rejestru pod pozycją 624,
- „*Wysokość czesnego może ulegać zmianom w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia*” – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 5 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 20/05 i wpisane do rejestru pod pozycją 643,
- „*Uczelnia zastrzega sobie prawo do zmiany wysokości czesnego po uchwaleniu zmian przez Senat, zgodnie ze statutem Wyższej Szkoły Zarządzania w Słupsku*” – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 26 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 1/05 i wpisane do rejestru pod pozycją 613,
- „*Wysokość czesnego może ulec zmianie, jednak nie wcześniej niż przed rozpoczęciem kolejnego roku akademickiego*” – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 27 lutego 2006 r., sygn. akt XVII Amc 105/04 i wpisane do rejestru pod pozycją 728.

W § 5 ust. 2 stosowanego wzorca umowy Politechnika zamieściła postanowienie o treści: „*Student ma prawo do rozwiązania niniejszej umowy za pisemnym wypowiedzeniem na koniec semestru danego roku akademickiego: wypowiedzenie umowy jest równoznaczne ze złożeniem podania o skreślenie Studenta z listy studentów*”, w § 5 ust. 3 zaś postanowienie w brzmieniu: „*Złożenie przez studenta podania o skreślenie z listy studentów jest równoznaczne z wypowiedzeniem niniejszej umowy na koniec semestru, w którym podanie zostało złożone*”.

W prowadzonym przez Prezesa UOKiK rejestrze klauzul abuzywnych pod pozycją 647 znajduje się natomiast postanowienie o treści: „*Z zastrzeżeniem § 4 ust. 2 i 3 Student ma prawo do rozwiązania umowy z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym i z dniem 30 września w semestrze letnim (...)*”, uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 28 września 2005 r. (sygn. akt XVII Amc 18/05).

Prezes Urzędu ustalił również, że Uczelnia w swoim wzorcu umownym stosuje postanowienie o treści „*W przypadku rozwiązania umowy na podstawie ust. 1 – 4, jeżeli Student wniósł semestralną opłatę za studia, uczelnia pobiera w zależności od terminu złożenia rezygnacji: c) po upływie terminu wymienionego w pkt b [b: po upływie pierwszych 2 tygodni zajęć z planem tygodniowym lub po upływie drugiego zjazdu] – 100% opłaty semestralnej*”.

W rejestrze klauzul abuzywnych pod pozycją 579 wpisana została natomiast klauzula w brzmieniu: „*Przed upływem 30 dni od dnia rozpoczęcia zajęć pierwszego semestru na pisemny wniosek studenta składającego rezygnację ze studiów przysługuje mu zwrot 80% wniesionej opłaty czesnego za semestr. Po upływie tego terminu zwrot nie przysługuje*”.

Postanowienie to zostało uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 25 sierpnia 2005 r. sygn. akt XVII Amc 99/04 i wpisane do rejestru w dniu 2 grudnia 2005 r. Ponadto w rejestrze znajduje się szereg postanowień umownych wyłączających możliwość zwrotu studentowi wniesionych przez niego opłat w przypadku odstąpienia od umowy w trakcie trwania semestru lub nakładających na niego w takiej sytuacji obowiązek uiszczenia opłat wymaganych za okres pełnego semestru. Przykładowo wskazać tu należy następujące postanowienia:

- *„W przypadku rezygnacji studenta z nauki w trakcie semestru, wpłacone w całości czesne za cały semestr nie podlega zwrotowi”* – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 20 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 78/05 i wpisane do rejestru pod numerem 625,
- *„Skreślenie z listy studentów nie rodzi prawa do roszczenia o zwrot którejkolwiek z wcześniej dokonanych opłat”* – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 7 sierpnia 2006 r., sygn. akt XVII Amc 45/05 i wpisane do rejestru pod numerem 903.

W trakcie postępowania Politechnika przedstawiła swoje stanowisko wobec stawianych jej zarzutów.

Ad I i II sentencji decyzji

Uczelnia nie uznała za zasadny postawionego jej zarzutu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, polegającej na nieokreśleniu w umowie zawieranej ze studentami warunków odpłatności za studia w zakresie opłat, pobieranych na podstawie art. 99 ust. 1 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, za powtarzanie zajęć, semestru lub roku z powodu niezadowolających wyników w nauce, za zajęcia nieobjęte planem studiów, kursy dokształcające oraz opłat, pobieranych na podstawie § 20 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1364) za wydanie legitymacji studenckiej i jej duplikatu, indeksu i jego duplikatu, dyplomu ukończenia studiów, jego duplikatu oraz dodatkowego odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język obcy, dokumentu stwierdzającego ukończenie studiów podyplomowych i jego duplikatu. Politechnika podniosła, iż – w jej ocenie – umowa nieokreślająca wysokości opłat w zakresie wyżej wskazanym nie jest niezgodna z art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, zgodnie z którym warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej.

Zdaniem Politechniki, znaczenie i zakres użytego w tym przepisie określenia „odpłatności za studia” należy oceniać w kontekście art. 70 ust. 2 Konstytucji RP, zgodnie z którym nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna, a ustawa może dopuścić świadczenie niektórych usług edukacyjnych przez publiczne szkoły wyższe za odpłatnością. Jak wynika z tego przepisu, konstytucyjne pojęcie odpłatności za studia odnosi się wyłącznie do usług edukacyjnych. Ustawa - Prawo o szkolnictwie wyższym określa zakres odpłatności za studia w odniesieniu do niektórych usług edukacyjnych (art. 99 ust. 1), jak i innych czynności (art. 98 ust. 1 pkt 4 – opłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia, art. 98 ust. 1 pkt 5 – jednorazowe opłaty za wydanie dyplomu, świadectwa oraz innego dokumentu związanego z tokiem studiów), niemniej pobieranie opłat za te inne czynności nie mieści się w konstytucyjnym pojęciu odpłatności za studia. Z uwagi na powyższą okoliczność, brak uregulowania w wykorzystywanej przez Politechnikę umowie warunków odpłatności za wydanie dokumentów związanych z tokiem studiów tj. za czynności nie będące usługami edukacyjnymi w ujęciu konstytucyjnym – zdaniem Uczelni – nie jest naruszeniem art. 160

ust. 3 ustawy – Prawo szkolnictwie wyższym i w konsekwencji nie może być oceniane jako praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów.

Politechnika podniosła również, iż powtarzanie zajęć z powodu niezadowolających wyników w nauce oraz odbywanie zajęć nieobjętych programem studiów dotyczy także studiów stacjonarnych tj. studiów nieodpłatnych. Przyjęcie, że umowa o warunkach odpłatności za studia, o której mowa w art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ma obejmować także te usługi edukacyjne, oznaczałoby, iż stosowną umowę należałoby zawierać ze wszystkimi studentami, także studentami studiów nieodpłatnych. Celowość takiego działania budzi natomiast duże wątpliwości.

Uczelnia zwróciła ponadto uwagę, iż zgodnie z art. 2 ust. 2 pkt 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ilekroć w ustawie jest mowa o studiach bez bliższego określenia – rozumie się przez to studia wyższe. Przepis art. 160 ust. 3 tej ustawy, wprowadzający obowiązek zawarcia umowy o warunkach odpłatności za studia, odnosi się tylko do studiów wyższych, gdyż używa terminu „studia” bez bliższego określenia. Nie ma zatem zastosowania do form kształcenia, nie będących studiami wyższymi w rozumieniu ustawy, tj. studiów podyplomowych i doktoranckich oraz kursów doszkolających.

Odnosząc się do zarzutu niepełnego uregulowania w umowie warunków odpłatności za studia, Uczelnia podniosła, iż kształt tej umowy tj. uregulowanie w niej podstawowych praw i obowiązków studenta związanych z odpłatnością za studia z jednoczesnym odesłaniem do wewnętrznych aktów prawnych wydanych przez rektora i senat uczelni, w szczególności w zakresie wysokości opłat, szczegółowego trybu ich wnoszenia oraz zwalniania z tych opłat, jest wynikiem potrzeby respektowania kompetencji organów uczelni – rektora i senatu. Stosownie bowiem do treści art. 99 ust. 2 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, wysokość opłat związanych z kształceniem studentów na studiach niestacjonarnych ustala rektor uczelni, senat zaś na podstawie art. 99 ust. 3 tej ustawy – jest organem właściwym dla określenia szczegółowych zasad pobierania tych opłat oraz trybu i warunków zwalniania z tych opłat. Kierowano się przy tym, jak wskazała Uczelnia, założeniem, że umowa, o której mowa w art. 160 ust. 2 ww. ustawy, nie stanowi ani jedyne, ani nawet podstawowego aktu regulującego wzajemne relacje uczelni i studenta.

Politechnika podniosła ponadto, że relacja uczelnia – student ma charakter administracyjnoprawny, a nie cywilnoprawny. Uczelnia publiczna jest zakładem administracyjnym i jako taka jest uprawniona do nawiązywania stosunków administracyjnoprawnych z użytkownikami zakładu – studentami. Istotę władztwa zakładowego Uczelni stanowi upoważnienie organów tego zakładu do jednostronnego kształtowania stosunków prawnych ze studentami – użytkownikami zakładu. Przyjęcie studenta w poczet użytkowników zakładu następuje w drodze decyzji. Student od chwili przyjęcia w poczet użytkowników zakładu staje się podmiotem praw i obowiązków, które wynikają zarówno z przepisów powszechnie obowiązujących (ustaw i normatywnych aktów wykonawczych), jak i ze statutów oraz regulaminów zakładowych. Wiąza go zatem przepisy zawarte w aktach wewnętrznych zakładowych, co dotyczy także aktów odnoszących się do odpłatności za studia.

Uczelnia podkreśliła także, że wszyscy studenci są reprezentowani przez wybieralne organy samorządowe, współdecydujące razem z organami uczelni w tworzeniu aktów zakładowych. Kształtowanie stosunków uczelnia – student nie jest zatem zupełnie jednostronne, gdyż udział w nim biorą demokratycznie wybrani przedstawiciele studentów.

Uczelnia zauważyła także, że wyznaczanie przez uczelnię stosunków ze studentami nie jest w odniesieniu do ustalania wysokości opłat za studia niestacjonarne dowolne. Wysokość tych opłat musi mieć bowiem uzasadnienie w kosztach prowadzenia studiów.

Politechnika sprzeciwiła się także tezie, jakoby niepełna regulacja warunków odpłatności za studia w umowie zawieranej ze studentem pozostawiała studenta w niewiedzy

co do faktycznych kosztów, jakie zobligowany będzie ponieść w ramach stosunku umownego łączącego go z Uczelnią. Politechnika wskazała bowiem, iż w swojej działalności wykorzystuje również zwyczajowo przyjęte formy komunikowania się ze studentami w postaci ogłoszeń publikowanych w ogólnie dostępnych miejscach, w tym na tablicach ogłoszeniowych, a obecnie także na stronach internetowych Uczelni.

Ad. III sentencji decyzji

Uczelnia przedstawiła także swoje stanowisko odnośnie postawionego jej zarzutu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na zamieszczeniu w treści *Umowy o warunkach odpłatności za studia* postanowień tożsamych z treścią klauzul wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

A.

Ustosunkowując się do postanowienia zawartego w § 4 ust. 1 *Umowy o warunkach odpłatności za studia*, zgodnie z którym „*Oplaty za studia określone są, zgodnie z art. 99 ust. 2 ustawy, na każdy rok akademicki decyzją Rektora Uczelni na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego*”, Politechnika wskazała, że ustalanie opłat za studia na okres roku akademickiego jest uzasadnione obiektywnymi przyczynami w postaci rocznych okresów planowania i rozliczania kosztów prowadzenia studiów. Ewentualne zmiany wysokości opłat za studia mogą być uzasadnione jedynie zmianami wysokości tych kosztów i takie właśnie znaczenie ma zawarte w przywołanym postanowieniu odesłanie do art. 99 ust. 2 ustawy – Prawa o szkolnictwie wyższym. Tym samym, w ocenie Uczelni, nie jest to jednostronne narzucanie studentom niekorzystnych warunków umów, lecz realizacja obowiązującego prawa. Politechnika podkreśliła jednocześnie, że żaden przepis ww. ustawy nie wprowadza zasady stałości wysokości opłat w ciągu całego okresu studiów, a uchybienie przez rektora obowiązkowi dostosowywania wysokości opłat do ponoszonych kosztów prowadzenia studiów naraża go na zarzut naruszenia dyscypliny finansów publicznych.

B., C., D.

W odniesieniu do postanowień zamieszczonych w § 5 ust. 2 *Umowy o warunkach odpłatności za studia* („*Student ma prawo do rozwiązania niniejszej umowy za pisemnym wypowiedzeniem na koniec semestru danego roku akademickiego: wypowiedzenie umowy jest równoznaczne ze złożeniem podania o skreślenie Studenta z listy studentów*”), w § 5 ust. 3 („*Złożenie przez studenta podania o skreślenie z listy studentów jest równoznaczne z wypowiedzeniem niniejszej umowy na koniec semestru, w którym podanie zostało złożone*”) i § 5 ust. 5 lit c tego wzorca (w przypadku rozwiązania umowy na podstawie § 5 ust. 1 – 4, jeżeli Student wniósł semestralną opłatę za studia, uczelnia pobiera po upływie pierwszych 2 tygodni zajęć z planem tygodniowym lub po upływie drugiego zjazdu 100% opłaty semestralnej), Uczelnia wskazała, że studia organizowane są dla określonej liczby studentów, w związku z czym rezygnacja poszczególnych studentów ze studiów prowadzi do dezorganizacji w realizacji planu studiów. Na skutek rezygnacji niektórych studentów koszty organizacji studiów nie zmniejszają się proporcjonalnie do liczby rezygnujących. Uzasadnia to pobieranie od studentów rezygnujących z dalszej nauki stosownych opłat w wysokości zależnej od terminu rezygnacji.

Uczelnia podjęła jednak w toku postępowania działania w celu zmiany treści wskazanych postanowień umowy.

W dniu 23 stycznia 2008 r. Senat Politechniki Warszawskiej podjął uchwałę nr 276/XLVI/2008 zmieniającą dotychczas obowiązującą uchwałę nr 85/XLVI/2006 z dnia 21 czerwca 2006 r. w sprawie zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz warunki i tryb zwalniania z tych opłat, nadając § 2 ust. 14 „Zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz warunki i tryb zwalniania z tych opłat” brzmienie: „W przypadku rezygnacji ze studiów lub formy kształcenia dłuższej niż semestr zwrotowi podlega kwota stanowiąca:

- a) 100% opłaty semestralnej – w przypadku rezygnacji przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych,
- b) część opłaty semestralnej, proporcjonalna do okresu zajęć dydaktycznych w danym semestrze, następującego po dniu rozwiązania umowy określającej warunki odpłatności za studia”.

Zmiana ta weszła w życie z dniem 1 lutego 2008 r.

W dniu 29 stycznia 2008 r. Rektor Politechniki Warszawskiej wydał zarządzenie nr 5/2008 zmieniające zarządzenie nr 27 z dnia 5 września 2006 r. w sprawie umowy o warunkach odpłatności za studia. Na mocy tego zarządzenia wprowadzono zmiany do treści § 5 ust. 2, 3 i 5 Umowy o warunkach odpłatności za studia. Postanowienie § 5 ust. 2 otrzymało brzmienie: „Student ma prawo do rozwiązania niniejszej umowy za pisemnym wypowiedzeniem na koniec miesiąca danego roku akademickiego; wypowiedzenie umowy jest równoznaczne ze złożeniem podania o skreślenie z końcem miesiąca”. Analogiczną zmianę wprowadzono do treści § 5 ust. 3 umowy, nadając mu treść: „Złożenie przez Studenta podania o skreślenie z listy studentów jest równoznaczne z wypowiedzeniem niniejszej umowy na koniec miesiąca, w którym podanie zostało złożone”. Postanowienie § 5 ust. 5 otrzymało natomiast brzmienie: „W przypadku rezygnacji ze studiów lub formy kształcenia dłuższej niż semestr zwrotowi podlega kwota stanowiąca:

- a) 100% opłaty semestralnej – w przypadku rezygnacji przed rozpoczęciem zajęć dydaktycznych,
- b) część opłaty semestralnej, proporcjonalna do okresu zajęć dydaktycznych w danym semestrze, następującego po dniu rozwiązania umowy określającej warunki odpłatności za studia”.

Zgodnie z § 1 ust. 2 zarządzenia Rektora Politechniki Warszawskiej nr 5/2008 z dnia 29 stycznia 2008 r., umowy według nowego wzoru zawierane są z osobami nowoprzyjętymi na studia oraz ze studentami, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2006/2007. Stosownie jednak do § 1 ust. 3 tego zarządzenia, w przypadku studentów, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2006/2007, umowa według nowego wzoru ma zastosowanie do opłat za studia należnych począwszy od semestru letniego roku akademickiego 2007/2008.

Według oświadczenia złożonego przez Uczelnię, podpisywanie przez studentów nowych umów miało zostać zakończone do dnia 5 marca 2008 r.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, *zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*. Przepis art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w te interesy bezprawne działania przedsiębiorcy.

Nie ulega wątpliwości, iż studenci, z którymi uczelnia zawiera umowy o odpłatną naukę na studiach niestacjonarnych, są konsumentami w rozumieniu art. 22¹ k.c., tj. osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z ich działalnością

zawodową lub gospodarczą, a zatem, stosownie do przepisu art. 4 ust. 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, są także konsumentami w rozumieniu tej ustawy. Wszelkie działania wymierzone w interesy tej grupy podmiotów mogą być więc oceniane w aspekcie naruszania przepisu art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przepis art. 24 ust. 2 ww. ustawy zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił: stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie trzech przesłanek, mianowicie zaistnieć musi - po pierwsze - działanie przedsiębiorcy, które - po drugie - jest bezprawne oraz - po trzecie - narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Przedsiębiorca

Uczelnia jako podmiot świadczący odpłatnie usługi edukacyjne spełnia przesłanki uznania jej za przedsiębiorcę. Przez „przedsiębiorcę” rozumie się (1) przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także (2) osobę fizyczną, osobę prawną a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jak również (3) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (4) osobę fizyczną, która posiada kontrolę nad co najmniej jednym przedsiębiorcą, choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmie dalsze działania podlegające kontroli koncentracji (5) związek przedsiębiorców (art. 4 ust. 1 lit a, b c i d ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

W ocenie Prezesa Urzędu, Uczelnia w zakresie, w jakim świadczy odpłatnie usługi edukacyjne na rzecz studentów studiów niestacjonarnych, ma status przedsiębiorcy na gruncie ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 ze zm.). Stosownie do przepisu art. 4 pkt 1 w zw. z art. 2 ww. ustawy, przedsiębiorcą w rozumieniu tej ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą tj. jest zarobkową działalność wytwórczą, budowlaną, handlową, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową, wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły.

Zawarte w przepisach ustawy o swobodzie działalności gospodarczej pojęcie przedsiębiorcy opiera się na dwóch kryteriach: podmiotowym i funkcjonalnym.

Pierwsze z przywołanych kryteriów tj. kryterium podmiotowe ogranicza zakres tego pojęcia do trzech kategorii podmiotów: osób fizycznych, osób prawnych i jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną. Uczelnia ma osobowość prawną, o czym stanowi art. 12 Prawa o szkolnictwie wyższym, nie budzi zatem wątpliwości, iż spełnia kryterium podmiotowe uznania jej za przedsiębiorcę na gruncie przywołanej definicji.

Drugie kryterium pojęcia przedsiębiorcy tj. element funkcjonalny łączy się z prowadzeniem działalności gospodarczej, do zakresu której zalicza się także działalność zawodową. Dla uznania określonej działalności za działalność gospodarczą, konieczne jest łączne spełnienie trzech warunków. Po pierwsze, dana działalność musi być działalnością zarobkową, po drugie, działalnością wykonywaną w sposób zorganizowany oraz, po trzecie, w sposób ciągły.

Odnosząc się do pierwszego ze wskazanych warunków uznania danej działalności za działalność gospodarczą, wskazać należy, że niewątpliwie uczelnie publiczne nie są podmiotami tworzonymi w celach komercyjnych, a ich działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku. Działalność podstawowa uczelni publicznej finansowana jest ze środków budżetowych. Zgodnie z art. 98 ust. 1 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, przychodami uczelni publicznej są w szczególności: 1) dotacje z budżetu państwa, 2) uzyskane z budżetu państwa środki na naukę, 3) odpłatności za świadczone usługi edukacyjne, w szczególności za kształcenie na studiach i studiach doktoranckich, prowadzonych w formach niestacjonarnych, oraz za świadczone przez uczelnie artystyczne usługi artystyczne; 4) opłaty za postępowanie związane z przyjęciem na studia; 5) jednorazowe opłaty za wydanie dyplomu, świadectwa oraz innego dokumentu związanego z tokiem studiów; 6) odpłatności za usługi badawcze i specjalistyczne, specjalistyczne i wysokospecjalistyczne usługi diagnostyczne, rehabilitacyjne lub lecznicze, a także opłaty licencyjne i przychody z działalności kulturalnej; 7) przychody z działalności gospodarczej; 8) przychody z udziałów i odsetek; 9) przychody ze sprzedaży składników własnego mienia oraz z odpłatności za korzystanie z tych składników przez osoby trzecie na podstawie umowy najmu, dzierżawy albo innej umowy; 10) przychody z tytułu darowizn, dziedziczenia, zapisów oraz ofiarności publicznej.

Stosownie natomiast do treści art. 99 ust. 2 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, opłaty pobierane przez uczelnię za świadczone usługi edukacyjne związane z kształceniem studentów na studiach niestacjonarnych oraz uczestników niestacjonarnych studiów doktoranckich oraz powtarzaniem określonych zajęć na studiach stacjonarnych oraz stacjonarnych studiach doktoranckich z powodu niezadowolających wyników w nauce nie mogą przekraczać kosztów ponoszonych przez Uczelnię w zakresie niezbędnym do uruchomienia i prowadzenia tych studiów oraz zajęć na studiach z uwzględnieniem kosztów amortyzacji i remontów. Wysokość opłat za te usługi edukacyjne nie powinna zatem uwzględniać jakiegokolwiek zysku uczelni publicznej.

Niemniej okoliczność, czy Uczelnia z prowadzonej działalności dydaktycznej na rzecz studentów studiów niestacjonarnych generuje zysk, nie ma przesądzającego znaczenia dla uznania, czy prowadzona przez nią działalność ma charakter działalności gospodarczej. Powyższe znajduje potwierdzenie w orzecznictwie i piśmiennictwie. Należy zauważyć, że w wyroku dotyczącym szkół wyższych Trybunał Konstytucyjny *expressis verbis* stwierdza, iż definicja przedsiębiorcy w obowiązującym prawie abstrahuje od kategorii zysku (por. wyrok TK z dnia 5 października 2005 r. sygn. akt SK 39/05, OTK-A 2005/9/99). Również doktryna wypracowana na gruncie ustawy o działalności gospodarczej potwierdza, iż działanie bez zamiaru osiągnięcia zysku nie pozbawia automatycznie prowadzonej działalności charakteru działalności gospodarczej. Wymienionego w art. 2 tej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej zarobkowego celu działalności nie należy bowiem kojarzyć z osiąganiem dochodów z tej działalności (tak C. Kosikowski „Prawo działalności gospodarczej. Komentarz. Warszawa 2001, s. 22). W literaturze rozróżnia się pojęcie zysku od zarobku, wskazując, iż wyłącznie z tym drugim mamy do czynienia w przypadku działalności *non for profit*. Jest to działalność podmiotu, z której zarobek w całości jest przeznaczany na pokrycie kosztów jego funkcjonowania oraz/lub realizację celów statutowych (W. J. Katner „Prawo działalności gospodarczej. Komentarz. Orzecznictwo. Piśmiennictwo” Warszawa 2003, s. 25). Przychody uzyskiwane przez uczelnię publiczną

zarówno z prowadzonej działalności dydaktycznej, badawczej, jak z wyodrębnionej działalności gospodarczej mogą służyć jedynie realizacji celów, dla których uczelnia została powołana. Takie ustawowe ograniczenie możliwości dysponowania przychodem uzyskiwanym przez uczelnię zbliża ją do działalności gospodarczej prowadzonej przez fundacje i stowarzyszenia, w przypadku których ustawa również ogranicza możliwości w zakresie dysponowania dochodem uzyskanym z prowadzonej działalności. Powyższe pozwala przyjąć, iż uczelnia ma charakter instytucji *non for profit*. W stosunkach zewnętrznych wspomniana działalność w zasadzie niczym nie będzie odbiegać od działalności innych podmiotów prowadzących ją w celu osiągnięcia zysku (a nie "tylko" zarobku). Wspomniane rozróżnienie na pojęcia „zarobku” oraz „zysku” ma zatem znaczenie jedynie w stosunkach "wewnętrznych" danego podmiotu, jako że przesądza o celach przeznaczenia wypracowanego dochodu (zarobku).

Również w orzecznictwie Sądu Najwyższego za utrwalone należy uznać stanowisko, zgodnie z którym o gospodarczym charakterze działalności nie decyduje ukierunkowanie na osiąganie zysku (tak m.in. w uchwale SN z dnia 14 maja 1998 r., sygn. akt III CZP 12/98, opubl. w OSNC 1998, nr 10, poz. 151, uchwale SN z dnia 26 kwietnia 2002 r., sygn. akt III CZP 21/02 opubl. OSNC 1002, nr 12, poz. 149, wyroku SN z 6 grudnia 2007 r., III SK 16/07 opubl. W Dz. Urz. UOKiK 2008 nr 2 poz. 21). Każda bowiem działalność gospodarcza zmierza do realizacji konkretnego celu i podlega określonym regułom ekonomicznym. Podstawową zasadą, której podporządkowana powinna być wszelka działalność gospodarcza, jest zasada racjonalnego gospodarowania, nazywana w skrócie zasadą gospodarności. Zawsze więc działalność powinna być prowadzona racjonalnie, ale nie zawsze jej celem jest osiągnięcie zysku. Prowadzący tę działalność może jedynie zmierzać do pokrywania wydatków związanych z dążeniem do osiągnięcia celu swojej działalności z przychodów z niej osiąganych. Z tego względu za podmiot prowadzący działalność gospodarczą uznano spółdzielnie mieszkaniowe, których podstawowym celem jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków i ich rodzin, a prowadzona przez nie działalność gospodarcza nie jest nastawiona na osiągnięcie zysku (tak SN w uchwale z dnia 6 grudnia 1991 r., sygn. akt III CZP 117/91, opubl. W OSNCP 1992, nr 5, poz. 65 i uchwale z dnia 26 kwietnia 2002 r., sygn. akt III CZP 21/02, opubl. W OSNC 2002, nr 12, poz. 149). Kwestię, czy działalność gospodarcza powinna zawsze być nastawiona na zysk SN rozważał również w uchwale z dnia 11 maja 2005 r. (III CZP 11/05, OSNC 2006/3/48) w odniesieniu do działalności prowadzonej przez samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej. SN uznał, iż chociaż motywem działalności takich zakładów nie jest osiąganie zysku, lecz zaspokajanie potrzeb ludności w dziedzinie zdrowia, niewątpliwie jednak działalność leczniczą zakładów charakteryzuje dążenie do jej racjonalizacji według rachunku ekonomicznego. Jest to zatem – a przynajmniej w założeniu powinna być – działalność prowadzona według zasad racjonalnego gospodarowania, co – jak uznał SN – jest wystarczającym kryterium dla uznania jej za działalność gospodarczą (podobnie R. Trzaskowski „*Działalność gospodarcza w rozumieniu przepisów prawa cywilnego na tle orzecznictwa*” Glosa 2006 nr 2, poz. 29).

Stosownie do art. 100 ust. 2 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, uczelnia publiczna prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na podstawie opracowywanego planu rzeczowo-finansowego, zgodnie z przepisami o finansach publicznych i o rachunkowości, co pozwala stwierdzić, że jej działalność podporządkowana jest zasadzie racjonalnego gospodarowania.

Uczelnia spełnia także drugi z warunków uznania prowadzonej przez nią działalności jako działalności gospodarczej tj. warunek prowadzenia jej w sposób zorganizowany. W literaturze zorganizowanie działalności utożsamia się z dokonaniem wyboru formy organizacyjno-prawnej. Uczelnia ma osobowość prawną z mocy prawa, a przepisy ustawy –

Prawo o szkolnictwie wyższym w sposób szczegółowy określają ustrój i sposób funkcjonowania Uczelni. Działalność ta ma zatem charakter zorganizowany.

Nie ulega również wątpliwości, że działalność Uczelni realizuje także trzecią przesłankę konieczną dla zakwalifikowania danej działalności jako działalności gospodarczej tj. przesłankę ciągłości działania. Przesłankę tę powszechnie rozumie się jako istnienie zamiaru powtarzalności określonych czynności celem osiągnięcia dochodu. Funkcjonowanie uczelni zakłada podejmowanie określonych czynności w ramach ustalonych z góry cyklów – lat i semestrów akademickich, co przesądza o zamiarze powtarzalności tych działań i dowodzi istnienia cechy ciągłości działania.

Mając na względzie wskazane powyżej cechy działalności gospodarczej, uznać należy, że uczelnia publiczna świadcząc odpłatne usługi edukacyjne, taką działalność gospodarczą prowadzi.

Należy również zauważyć, iż przymiotu przedsiębiorcy nie odbiera uczelni przepis art. 106 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym, zgodnie z którym prowadzenie przez uczelnię działalności dydaktycznej, naukowej, badawczej, doświadczalnej, artystycznej, sportowej, diagnostycznej, rehabilitacyjnej lub leczniczej nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Przepis ten ma bowiem tylko to znaczenie, że wskazuje, iż do tej kategorii podmiotów nie stosuje się wynikających z ustawy o swobodzie działalności gospodarczej rygorów regulujących zasady prowadzenia działalności gospodarczej (uczelnie nie podlegają wpisowi do rejestru przedsiębiorców).

W tym miejscu warto także przytoczyć fragment uzasadnienia wyroku TK z dnia 5 października 2005 r. sygn. akt SK 39/05 (OTK-A 2005/9/99), w którym Trybunał prowadząc rozważania nad statusem uczelni niepaństwowej, stwierdził, iż *„zarówno k.c., jak i ustawa o swobodzie działalności gospodarczej do kręgu „przedsiębiorców” zaliczają wszystkie podmioty, które we własnym imieniu prowadzą działalność gospodarczą lub zawodową. W tak szerokim pojęciu można, jak się wydaje, pomieścić także uczelnie niepaństwowe. Nie sposób bowiem zaprzeczyć, że prowadzą one wysoko kwalifikowaną działalność zawodową.”* Stanowisko TK potwierdza zatem możliwość kwalifikowania szkół wyższych jako przedsiębiorców z uwagi na zawodowy charakter prowadzonej przez nie działalności.

Z ostrożności procesowej wskazać też należy, że nawet gdyby uznać, że Politechnika nie spełnia przesłanek uznania jej za przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów tj. nie wypełnia definicji przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, to niewątpliwie można przyjąć, iż spełnia ona kryteria definicji przedsiębiorcy z art. 4 pkt 1 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Stosownie do przywołanego przepisu ustawy, przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna, a także jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Niewątpliwym jest bowiem, iż Politechnika świadcząc usługi edukacyjne, prowadzi działalność w sferze użyteczności publicznej. W prawie polskim brak jest definicji „użyteczności publicznej”, dla wyjaśnienia tego zjawiska powszechnie przyjmuje się jednak za punkt wyjścia pojęcie „dóbr lub usług zbiorowych”. Ze względu na rolę społeczną, jaką dobra takie i usługi odgrywają, gwarantem ich dostępności jest państwo, które świadczy je lub organizuje, stwarzając specyficzne warunki funkcjonowania ich dostawców, m.in.

poprzez udzielanie im wsparcia finansowego (por. E. Modzelewska – Wąchal „Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz” Twigger Warszawa 2002, str. 32-33).

W uchwale z dnia 12 marca 1997 r. (TK W 8/96), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że zadania mające charakter użyteczności publicznej należy rozumieć możliwie najszerzej. Do zadań użyteczności publicznej Trybunał zaliczył między innymi rozwój nauki i zapewnienie oświaty. Zważyć należy, że zapewnienie edukacji należy do władz publicznych. Na poziomie szkolnictwa wyższego zadanie to realizują publiczne oraz niepubliczne szkoły wyższe. Stosownie do treści art. 15 ust. 1 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, władze publiczne, na zasadach określonych w tej ustawie, zapewniają uczelniom publicznym środki finansowe niezbędne do wykonywania ich zadań oraz udzielają pomocy uczelniom niepublicznym w zakresie i formach określonych w ustawie.

W tym miejscu należy nadmienić, że w wyroku z dnia 7 kwietnia 2004 r. (sygn. akt SK 22/04) Sąd Najwyższy jednoznacznie orzekł, iż świadczenie usług edukacyjnych jest działalnością w sferze użyteczności publicznej. Wyrok wprawdzie dotyczył szkół niepublicznych, mając jednak na względzie, że takie same zadania władzy publicznej w zakresie zapewnienia edukacji jak niepubliczne szkoły wyższe realizują uczelnie publiczne, przywołane powyżej stanowisko Sądu należy także odnosić do tej kategorii podmiotów.

Mając na względzie powyższe, stwierdzić należy, że również Politechnika w zakresie swojej działalności świadczy usługi o charakterze użyteczności publicznej, co oznacza, że posiada status przedsiębiorcy na gruncie art. 4 pkt 1 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Reasumując, uznać należy, że Politechnika podlega podmiotowemu zakresowi ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów co najmniej według definicji przedsiębiorcy z art. 4 pkt 1 a ustawy.

Bezprawność

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed wymierzonymi w nie bezprawnymi działaniami przedsiębiorców. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów co do zasady nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w większości mają charakter procesowy. Materialnoprawne przesłanki, istotne z punktu widzenia wydania decyzji, znajdują się w innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów aktach prawa powszechnie obowiązującego. Prezes Urzędu oceniając zachowanie przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, co do zasady musi zatem stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy jest bezprawne. Bezprawność w rozumieniu przepisów z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów jest taką cechą działania, która polega nie tylko na jego sprzeczności z normami prawa, ale także z zasadami współzycia społecznego bądź dobrych obyczajów bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy zatem ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa, zasadami współzycia społecznego czy dobrymi obyczajami.

Bezprawność działań przedsiębiorcy co do zasady wynika z naruszenia innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów przepisów powszechnie obowiązujących, niemniej należy wskazać, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku identyfikuje wprost jako bezprawne działanie przedsiębiorcy, a mianowicie działanie polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony

Konkurencji i Konsumentów. Jak wskazał SOKiK w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 51/03), w oparciu o art. 23a ust. 2 (obecnie: art. 24 ust. 2) można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustalili się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. A zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorec umowy zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Należy bowiem podnieść, że stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok SOKiK, wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru klauzul abuzywnych skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. *Lege non distinguente*, wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, stosującego własne warunki umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok SOKiK od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem.

Należy przy tym podkreślić, że dla uznania, iż klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania czy zastosowanie synonimów nie eliminuje abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. By zaistniała możliwość uznania dwóch postanowień za tożsame wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. *„Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame”* (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII Ama 46/04). Stanowisko to znalazło również potwierdzenie w uchwale SN z dnia 13 lipca 2006 r., sygn. akt III SZP 3/06, w której Sąd ten argumentował, iż *„stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru, która wywołuje takie same skutki, godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej co wpisana do rejestru”*.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki określonej w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest także wykazanie, że w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony został zbiorowy interes konsumentów. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, jak i wtedy, gdy działania te wywołują inne niekorzystne zjawiska. Do naruszenia zbiorowych

interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów.

Prezes Urzędu odniósł ww. przesłanki do poszczególnych zachowań Politechniki kwestionowanych w toku niniejszego postępowania, oceniając odrębnie stosowany przez nią wzorzec umowy *Umowa o warunkach odpłatności za studia* w odniesieniu do opłat ponoszonych w toku studiów niestacjonarnych (ad. I sentencji decyzji), w odniesieniu do opłat ponoszonych w trakcie kursów dokształcających i studiów podyplomowych (ad. II sentencji decyzji) oraz zamieszczonych w treści tego wzorca postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (ad. III sentencji decyzji).

Ad I sentencji decyzji

Zgodnie z art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej. Przepisy ustawy nie precyzują zakresu uregulowania, jaki winien zostać zawarty w treści umowy zawieranej ze studentem. Przywołany przepis ustawy wskazuje jedynie, iż umowa ta ma „określać warunki odpłatności za studia”. Nie daje to jednak podstaw do przyjęcia, iż fragmentaryczne uregulowanie tych kwestii w umowie jest wystarczające.

Przesłanki określenia w umowie warunków odpłatności za studia nie spełnia samo wskazanie w treści wzorca, iż Uczelnia pobiera opłaty, „o ile przewidują je odrębne przepisy”. Takie sformułowanie nie tylko nie wskazuje wysokości opłat, ale także nie określa, z jakiego tytułu i na jakiej podstawie są one pobierane. Należy w tym miejscu podkreślić, że wzorzec umowy wykorzystywany przez Politechnikę odsyła w tym zakresie do „odrębnych przepisów”, nie precyzując, o jakich przepisach jest tutaj mowa. Z umowy stosowanej przez Uczelnię wynika zatem jedynie, że student jest zobowiązany do ponoszenia opłat w toku studiów. Umowa ta, oprócz opłaty semestralnej, nie wymienia jednak innych opłat, do uiszczenia których student jest zobowiązany w toku studiów, jak również nie wskazuje ich wysokości.

W ocenie Prezesa Urzędu, zawarcie w treści umowy zobowiązania studenta do uiszczenia „opłat administracyjnych i innych, związanych z obsługą toku studiów, o ile przewidują je odpowiednie przepisy” w żaden sposób nie stanowi wypełnienia obowiązku „określenia” w umowie warunków odpłatności za studia, co jednoznacznie wskazuje na naruszenie przez Politechnikę dyspozycji art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Odnosząc się do zakresu regulacji, jaki winien zostać zawarty w umowie między uczelnią a studentem, zważyć należy, że skoro ustawa posługuje się szerokim pojęciem „warunków odpłatności za studia”, oczywistym jest, że zakresu znaczeniowego tego pojęcia nie można dowolnie ograniczać.

Nie można zatem podzielić stanowiska Uczelni, iż „odpłatność”, o jakiej mowa w art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, z uwagi na treść art. 70 ust. 2 Konstytucji RP, ogranicza się wyłącznie do odpłatności za usługi edukacyjne. Okoliczność, że Konstytucja posługuje się pojęciem „odpłatności” w odniesieniu do usług edukacyjnych, nie oznacza, że w takim tylko kontekście należy odczytywać znaczenie „odpłatności za studia” użyte w art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym. Jak trafnie zauważyła Politechnika, ustawa - Prawo o szkolnictwie wyższym określa zakres odpłatności

za studia w odniesieniu zarówno do usług edukacyjnych (art. 99 ust. 1), jak i innych czynności, w związku z czym ograniczenie zakresu regulacji umowy jedynie do opłat pobieranych za świadczone usługi edukacyjne nie znajduje uzasadnienia.

Po pierwsze, ograniczenie takie nie wynika z treści art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ani też nie znajduje jakiegokolwiek uzasadnienia w przepisach tej ustawy.

Po drugie, zważyć należy, że Ustawodawca przewidując konieczność zawierania w formie pisemnej umowy między Uczelnią a studentem, przesądził jednocześnie, że relacja między tymi podmiotami co najmniej w odniesieniu do odpłatności za studia ma charakter cywilnoprawny. Gdy zatem chodzi o świadczenia pieniężne ze strony studenta, podlegają one zasadom prawa cywilnego. Jedną z fundamentalnych zasad prawa cywilnego jest natomiast prawo do pełnej informacji o warunkach zawieranego kontraktu. Student, który w pełni ponosi ciężar finansowy pobieranej nauki i w związku z tym zawiera z uczelnią stosowną umowę, musi na etapie zawierania tej umowy mieć zapewnione prawo do korzystania z podstawowych praw kontraktowych. *„Obowiązek informowania partnera o istotnych (z jego punktu widzenia) okolicznościach dotyczących kontraktu, jego przedmiotu i treści, przedmiotu świadczenia, a także powinność czynienia tego w sposób prawdziwy, rzeczowy i kompletny – jest cechą generalną prawa umów i wypływa z obowiązku lojalnego kontraktowanie”* (E. Łętowska „Prawo umów konsumenckich” Wydanie 2, Wydawnictwo C.H. Beck 2002, str. 216-217). Biorąc pod uwagę powyższe, uznać należy, że ustawodawca wprowadzając obowiązek zawierania przez uczelnie umów cywilnoprawnych ze studentami niewątpliwie zmierzał do tego, by już na etapie zapisu na studia konsument otrzymywał pełne i rzetelne informacje na temat płatności, jakie będzie zobowiązany ponosić pobierając naukę w Uczelni, a także warunków wnoszenia tych płatności.

W tym miejscu podnieść należy, że umowa wykorzystywana przez Politechnikę nie reguluje w pełni warunków odpłatności nawet za świadczenia, będące usługami edukacyjnymi.

Usługi edukacyjne, za które Uczelnia publiczna może pobierać opłaty, zostały wymienione w art. 99 ust. 1 ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z tym przepisem, Uczelnia publiczna może pobierać opłaty za świadczone usługi edukacyjne związane z:

- 1) kształceniem studentów na studiach niestacjonarnych oraz uczestników niestacjonarnych studiów doktoranckich;
- 2) powtarzaniem określonych zajęć na studiach stacjonarnych oraz stacjonarnych studiach doktoranckich z powodu niezadowolających wyników w nauce;
- 3) prowadzeniem studiów w języku obcym;
- 4) prowadzeniem zajęć nieobjętych planem studiów;
- 5) prowadzeniem studiów podyplomowych oraz kursów dokształcających.

Nie ulega wątpliwości, iż charakter usług edukacyjnych mają zatem usługi polegające na prowadzeniu dla studentów studiów niestacjonarnych zajęć nieobjętych planem studiów, jak również usługi związane z powtarzaniem określonych zajęć na studiach niestacjonarnych. Tych drugich przywołany przepis ustawy nie wymienia wprost, niewątpliwie jednak mieszczą się one w zakresie usług związanych z kształceniem studentów na studiach niestacjonarnych, wskazanych w art. 99 ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

A zatem Politechnika, wbrew ciężącemu na niej obowiązkowi nie uregulowała w umowie warunków odpłatności za powtarzanie zajęć, semestru lub roku na studiach niestacjonarnych z powodu niezadowolających wyników w nauce i prowadzenie zajęć nieobjętych planem studiów, co narusza dyspozycję art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i świadczy o bezprawności działania Uczelni.

Bezzasadna jest bowiem argumentacja Uczelni wskazująca, iż uregulowanie, o jakim mowa w art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, nie może obejmować swoim zakresem warunków odpłatności za powtarzanie zajęć z powodu niezadowolających wyników w nauce oraz za odbywanie zajęć nieobjętych programem studiów, gdyż usługi te są również świadczone względem studentów studiów stacjonarnych, co oznaczałoby, iż stosowną umowę należałoby zawierać także ze studentami studiów nieodpłatnych. Okoliczność, iż usługi te są również świadczone za odpłatnością względem studentów studiów stacjonarnych, wbrew twierdzeniom Uczelni, nie może mieć wpływu na zakres obowiązków Uczelni w odniesieniu do studentów studiów niestacjonarnych. Z przepisu ustawy jasno wynika, że kwestia warunków odpłatności za studia powinna być określona w umowie. Argumentacja podnoszona przez Politechnikę w żaden sposób nie podważa obowiązku Uczelni jednoznacznie sformułowanego w treści przepisów ustawowych.

Wbrew twierdzeniom Uczelni, charakter bezprawny ma także nieuregulowanie w treści umowy zawieranej ze studentem wysokości opłat pobieranych na podstawie § 20 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (DZ. U. Nr 224, poz. 1364). Stosownie do wymienionego przepisu rozporządzenia Uczelnia pobiera opłaty za wydanie:

- 1) legitymacji studenckiej i jej duplikatu;
- 2) indeksu i jego duplikatu;
- 3) dyplomu ukończenia studiów, jego duplikatu oraz dodatkowego odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język obcy;
- 4) dokumentu stwierdzającego ukończenie studiów podyplomowych i jego duplikatu.

Politechnika w treści wykorzystywanej umowy nie zawarła jakichkolwiek postanowień, które regulowałyby obowiązki studenta w tym zakresie. W treści *Umowy o warunkach odpłatności za studia* znajduje się jedynie zobowiązanie studenta do uiszczania opłat administracyjnych i innych, o ile przewidują je odrębne przepisy. Jak jednak wskazano powyżej, samo odesłanie do opłat przewidzianych przez odrębne przepisy nie spełnia wymogu uregulowania w umowie warunków odpłatności za wydanie przez uczelnię dokumentów wskazanych w § 20 ww. rozporządzenia. Brak postanowień umownych określających wysokość opłat pobieranych z tego tytułu przez Uczelnię jednoznacznie dowodzi faktu, że naruszony został przez nią obowiązek przewidziany w art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym.

Z powyższych rozważań wynika, iż nieuregulowanie przez Politechnikę w treści *„Umowy o warunkach odpłatności za studia”* warunków odpłatności za studia w zakresie opłat, pobieranych na podstawie art. 99 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, za powtarzanie zajęć, semestru lub roku z powodu niezadowolających wyników w nauce, za zajęcia nieobjęte planem studiów oraz opłat, pobieranych na podstawie § 20 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie dokumentacji przebiegu studiów za wydanie legitymacji studenckiej i jej duplikatu, indeksu i jego duplikatu, dyplomu ukończenia studiów, jego duplikatu oraz dodatkowego odpisu dyplomu w tłumaczeniu na język obcy uzasadnia zarzut bezprawnego zachowania Uczelni.

Takiej oceny działań Politechniki nie zmienia podnoszona przez nią argumentacja, iż niepełne uregulowanie w umowie warunków odpłatności za studia wynika z potrzeby respektowania kompetencji rektora i senatu uczelni w zakresie określania wysokości opłat pobieranych od studentów. Wyposażenie przez ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym ww. organów uczelni w uprawnienia do ustalania wysokości opłat i określania warunków ich pobierania nie prowadzi do zwolnienia uczelni z obowiązku określenia w umowie zawieranej ze studentem warunków odpłatności za podejmowane przez niego studia. Okoliczność,

że ustawa określa w sposób szczegółowy uprawnienia rektora i senatu ma tylko to znaczenie, że wprowadza jasny rozdział kompetencji tych organów i reguluje tryb decyzyjny w tym zakresie. Zawarcie takiej regulacji w ustawie nie ma jednak żadnego wpływu na obowiązek Uczelni uregulowania w umowie zawieranej ze studentem warunków odpłatności za studia.

Na ocenę działania Politechniki nie ma również wpływu podnoszona przez nią okoliczność, że umowa zawierana ze studentem nie jest jedynym aktem regulującym wzajemne relacje uczelni i studenta. Fakt, iż w trakcie studiów Uczelnia wydaje szereg aktów wewnętrznych, które dotyczą również odpłatności za studia, nie pozbawia umowy zawieranej ze studentem na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym jej znaczenia i charakteru prawnego.

Błędne jest bowiem stanowisko Politechniki, że wzajemne relacje Uczelni i studenta mają charakter wyłącznie administracyjnoprawny, a nie cywilnoprawny. Zgodnie z treścią art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, warunki odpłatności za studia określa umowa zawarta między uczelnią a studentem w formie pisemnej. Przepis ten jednoznacznie wskazuje, że pomiędzy uczelnią a studentem powstają relacje mające cechy stosunku cywilnoprawnego. Ze sformułowania treści tego przepisu wynika, iż intencją ustawodawcy było podporządkowanie stosunków uczelnia - student tym samym rygorom, które - zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego - obowiązują innych profesjonalistów zawierających umowy z konsumentami. Gdyby celem ustawodawcy nie było przesądzenie, iż pomiędzy uczelnią a studentem nawiązuje się relacja cywilnoprawna, nie posłużyłby się on pojęciem „umowy” typowym dla prawa cywilnego.

Wzajemna relacja, jaka nawiązuje się między studentem a uczelnią w zakresie odpłatności za studia, cechuje się podstawowymi cechami stosunku cywilnoprawnego. Charakterystyczną cechą stosunku cywilnoprawnego jest fakt, że zawiązuje się on z woli stron, które według własnego uznania mogą do niego przystąpić lub też nie. Nie ma zaś wątpliwości, że student nie może być przymuszony przez jakikolwiek organ Państwa do korzystania z usług edukacyjnych konkretnej uczelni, jak również, że uczelnia nie ma obowiązku pobierania opłat od studenta. Uczelnia, zgodnie z art. 99 ust. 1 u.s.w. może w zakresie określonym ustawą pobierać opłaty za świadczone usługi edukacyjne, ale na podstawie art. 99 ust. 3 u.s.w. może również w całości lub w części zwalniać studentów z tych opłat. Zważyć przy tym również należy, że opłata za studia nie ma charakteru daniny publicznej. Nie stanowi ona przychodu budżetu państwa, jest przychodem uczelni, a jej wysokość jest powiązana z ekwiwalentem w postaci określonych świadczeń edukacyjnych (wykładów, ćwiczeń, egzaminów itp.), na co wskazuje chociażby, powszechnie znany fakt różnicowania opłat na różnych kierunkach studiów.

Fakt, że umowa między uczelnią a studentem powstaje z woli samych stron, brak tu przymusu ze strony Państwa, a strony pozostają w tym zakresie względem siebie autonomiczne, świadczą o nawiązaniu między uczelnią a studentem, przynajmniej w odniesieniu do odpłatności za studia, relacji cywilnoprawnej.

Powyższego nie zmienia podnoszona przez uczelnię okoliczność, że przyjęcie na studia następuje w formie decyzji administracyjnej. Administracyjny sposób nawiązania stosunku prawnego nie przesądza o jego charakterze, a powstanie stosunku cywilnoprawnego w drodze decyzji administracyjnej nie stanowi osobliwości w systemie prawa polskiego (tak m.in. SOKiK w wyroku z dnia 27 lutego 2006 r., sygn. akt XVII Amc 105/04 oraz w wyroku z dnia 7 sierpnia 2006 r. sygn. akt XVII Amc 45/05). Jak wskazał Sąd Najwyższy, powstanie stosunku cywilnoprawnego zależy od istnienia stanu faktycznego, z którym norma prawa cywilnego łączy taki stosunek. Prawo cywilne wiąże powstanie stosunku cywilnoprawnego ze zdarzeniami prawnymi, wśród których wyróżnia się działania i zaniechania. Są nimi zarówno zdarzenia cywilnoprawne uregulowane w Kodeksie cywilnym, takie jak czynności prawne

i czyny niedozwolone, a także akty administracyjne wywołujące skutki w zakresie prawa cywilnego (postanowienie SN z dnia 21 listopada 2000 r., sygn. akt III CKN 1048/2000).

Dla oceny działań Politechniki, określonych w pkt I sentencji niniejszej decyzji, nie ma również żadnego znaczenia, iż – jak wskazuje Uczelnia – przedstawiciele studentów na zasadzie praw samorządowych mają wpływ na tworzenie aktów wewnętrznych Uczelni, w tym również dotyczących odpłatności za studia.

Okoliczność, że studenci poprzez swoich przedstawicieli biorą udział w tworzeniu aktów prawnych Uczelni, nie pozbawia Prezesa Urzędu kompetencji do ingerowania w treść tych aktów i ich weryfikację z punktu widzenia zgodności z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. Fakt pośredniego wyrażania przez studentów akceptacji aktów prawnych obowiązujących w Politechnice nie legalizuje kwestionowanych w przedmiotowym postępowaniu zachowań Uczelni, polegających na niepełnym uregulowaniu w treści jednego z tych aktów warunków odpłatności za studia. Relacje, jakie w zakresie tworzenia przepisów wewnętrznych Uczelni, zachodzą między samą Uczelnią a studentami, nie mają wpływu na ocenę prawną opisanych wyżej praktyk Politechniki. W dalszym ciągu mamy bowiem do czynienia z odpłatnym świadczeniem przez Uczelnię usług na rzecz studentów.

Analogiczne stanowisko Sąd Najwyższy przyjął, oceniając wpływ relacji, jakie zachodzą między stowarzyszeniem a jego członkami, na możliwość kwestionowania działań tego stowarzyszenia z punktu widzenia przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów. Sąd stwierdził, że okoliczność, iż określone działania podejmowane są przez stowarzyszenie względem swoich członków, a zatem względem podmiotów, które upoważniły je do działania, nie wyłącza tych działań spod kognicji organu antymonopolowego, w szczególności jeżeli działania te są podejmowane w zakresie odpłatnego świadczenia usług dla członków stowarzyszenia (por. wyrok SN z 6 grudnia 2007 r., sygn. akt II SK 16/07, opubl. w Dz. Urz. UOKiK 2008/2/21).

Bez znaczenia pozostaje również podnoszona przez Politechnikę okoliczność, że kształtowana wysokość opłat musi mieć swoje uzasadnienie w faktycznych kosztach prowadzenia studiów. Prezes Urzędu nie kwestionuje bowiem wysokości pobieranych opłat ani faktu dostosowywania tych opłat do ponoszonych kosztów, ale okoliczność, iż Uczelnia nie zamieszcza odpowiedniej regulacji w tym zakresie w treści umów ze studentami.

Nie można również zgodzić się ze stanowiskiem Politechniki, iż jej zachowanie polegające na niepełnym uregulowaniu w umowie zawieranej ze studentem warunków odpłatności za studia nie prowadzi do pozostawiania studenta w niewiedzy co do faktycznych kosztów studiów jako że Uczelnia przekazuje stosowne informacje studentom w trybie ogłoszeń. Należy podkreślić, iż działanie Uczelni przede wszystkim godzi w interesy konsumentów rozumiane jako prawo do ukształtowania umowy z Uczelnią o pobieranie nauki na studiach niestacjonarnych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego oraz otrzymania pełnej, wyczerpującej i prawdziwej informacji na temat wszystkich warunków umowy tak, aby konsumenci mogli w pełni korzystać ze swoich praw, wykonywać obowiązki bez narażania się na sankcje. Przekazywanie informacji na temat praw i obowiązków studentów w inny zwyczajowo przyjęty w Uczelni sposób nie rodzi gwarancji, że te informacje do studentów dotrą, w szczególności na etapie rozpoczynania nauki na Uczelni. Prowadzi to do niepewności po ich stronie co do warunków zawieranego kontraktu. Uzasadnione jest zatem twierdzenie, że brak uregulowania w umowie warunków odpłatności za studia pozostawiać może studenta w niewiedzy co do faktycznych kosztów, jakie zobligowany on będzie ponieść w ramach stosunku umownego łączącego go z Uczelnią.

Umowy zawierane przez Uczelnię powinny w sposób prawidłowy regulować warunki odpłatności za studia. Przejawiać się to powinno przede wszystkim w ukształtowaniu wzajemnych relacji w sposób pełny tj. bez pominięcia jakichkolwiek kwestii wymagających

regulacji. Zaniechanie wprowadzenia do umów obligatoryjnych tj. wymaganych z mocy art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym regulacji sytuuje umowę jako godzącą w interesy najsłabszych uczestników rynku, jakimi są konsumenci. Należy podkreślić, że z faktu istnienia utrudnień w zapoznaniu się z całokształtem uprawnień i obowiązków studenta wynika, iż z powodu niepełnej ich znajomości uciążliwe, a nawet niemożliwe może okazać się prawidłowe wykonywanie jego zobowiązań.

W przedmiotowej sprawie opisane zachowanie Politechniki dotyczy zbiorowego interesu konsumentów, gdyż skierowane jest do nieokreślonego kręgu konsumentów, których nie sposób jednoznacznie zidentyfikować. Antykonsumenckie ostrze stosowanych praktyk wymierzone jest bowiem we wszystkich studentów, z którymi Politechnika zawarła umowę o naukę na studiach niestacjonarnych o treści zakwestionowanej w toku niniejszego postępowania, jak również w jej potencjalnych studentów, będących konsumentami w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Powyższe wskazuje na naruszenie w przedmiotowej sprawie zbiorowego interesu konsumentów, przez który należy rozumieć prawo wszystkich studentów (konsumentów) do ukształtowania umowy o naukę na studiach niestacjonarnych zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Stąd należało orzec jak w punkcie I sentencji decyzji.

Ad. II sentencji decyzji

Przedmiotem postawionego Politechnice zarzutu było także niezawarcie w stosowanym wzorze umowy, wbrew dyspozycji art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, postanowień określających warunki odpłatności za studia w zakresie opłat, pobieranych na podstawie art. 99 ust. 1 Prawa o szkolnictwie wyższym, za kursy dokształcające oraz opłat, pobieranych na podstawie § 20 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2006 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 224, poz. 1364), za wydanie dokumentu stwierdzającego ukończenie studiów podyplomowych i jego duplikatu, co może stanowić praktykę, określoną w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednak, jak stwierdzono w trakcie prowadzonego postępowania, przepis art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, wprowadzający obowiązek zawarcia umowy o warunkach odpłatności za studia nie odnosi się do studiów podyplomowych ani kursów dokształcających. Przepis ten używa bowiem terminu „studia”. Stosownie natomiast do treści art. 2 ust. 2 pkt 1 tej ustawy, ilekroć w ustawie jest mowa o studiach bez bliższego określenia – rozumie się przez to studia wyższe tj. studia prowadzone przez uczelnię posiadającą uprawnienia do ich prowadzenia, kończące się uzyskaniem odpowiedniego tytułu zawodowego, jakim – w świetle art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy – jest tytuł licencjata, inżyniera, magistra lub tytuł równorzędny. Z powyższego wynika zatem, że przepis art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym nie ma zastosowania do form kształcenia, nie będących studiami wyższymi w rozumieniu ustawy, tj. studiów podyplomowych czy kursów dokształcających.

Ponadto, jak ustalono w toku przedmiotowego postępowania, wzorzec umowy, będący przedmiotem stawianych Uczelni zarzutów, nie jest wykorzystywany względem studentów studiów podyplomowych czy uczestników kursów dokształcających.

Powyższe ustalenia czynią – zdaniem Prezesa Urzędu – bezprzedmiotowym postępowanie dotyczące omawianego zarzutu.

Oczywistym jest bowiem, iż Uczelnia nie miała obowiązku regulować we wzorcu umownym *Umowa o warunkach odpłatności za studia* warunków odpłatności za studia

w zakresie opłat pobieranych za kursy doształcające oraz opłat pobieranych za wydanie dokumentu stwierdzającego ukończenie studiów podyplomowych i jego duplikatu.

Zgodnie z art. 105 § 1 k.p.a., gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że przesłanka bezprzedmiotowości występuje, gdy brak jest podstaw prawnych do merytorycznego rozstrzygnięcia danej sprawy w ogóle bądź nie było podstaw do jej rozpoznania w drodze postępowania administracyjnego. Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r. (sygn. akt III SA 2225/01) podniósł, że bezprzedmiotowość postępowania oznacza brak któregoś z elementów stosunku materialnoprawnego, skutkującego tym, iż nie można załatwić sprawy przez rozstrzygnięcie jej co do istoty. Jest to orzeczenie formalne, kończące postępowanie bez jego merytorycznego rozstrzygnięcia. Bezprzedmiotowość wynika z przyczyn podmiotowych lub przedmiotowych. Bezprzedmiotowość postępowania administracyjnego to brak przedmiotu postępowania. Tym przedmiotem jest zaś konkretna sprawa, w której organ administracji państwowej jest władny i jednocześnie zobowiązany rozstrzygnąć na podstawie przepisów prawa materialnego o uprawnieniach lub obowiązkach indywidualnego podmiotu.

W analizowanej tu sprawie mamy do czynienia z taką właśnie sytuacją. Prezes Urzędu postawił zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów polegającej na nieuregulowaniu w *Umowie o warunkach odpłatności za studia* warunków odpłatności za studia w zakresie opłat pobieranych za kursy doształcające oraz opłat pobieranych za wydanie dokumentu stwierdzającego ukończenie studiów podyplomowych i jego duplikatu. W toku prowadzonego postępowania ujawniono jednak, że takie działanie Uczelni nie narusza dyspozycji art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nie może świadczyć o stosowaniu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

Z tego względu konieczne stało się umorzenie w tym zakresie postępowania w trybie art. 105 § 1 k.p.a.

W związku z powyższym należało orzec jak w pkt II sentencji decyzji.

Ad. III sentencji decyzji

W celu wykazania bezprawności działań Uczelni wskazanych w pkt III sentencji decyzji koniecznym jest ustalenie, że treść postanowień stosowanych przez nią we wzorcu umownym mieści się w hipotezie klauzul wpisanych do rejestru.

Ad. A.

W § 4 ust. 1 wykorzystywanego w obrocie z konsumentami wzorca umownego *Umowa o warunkach odpłatności za studia* Politechnika zawarła zapis o treści: „*Opłaty za studia określane są, zgodnie z art. 99 ust. 2 ustawy, na każdy rok akademicki decyzją Rektora Uczelni na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego*”

Prezes Urzędu uznał, że zapis ten jest zbieżny w swej treści i skutkach z następującymi postanowieniami umownymi, które po uznaniu prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowienia umowne zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone:

- „*Uczelnia zastrzega sobie prawo dokonywania zmian wysokości opłat*” – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 20 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 78/05 i wpisane do rejestru pod pozycją 624,

- „Wysokość czesnego może ulegać zmianom w zależności od inflacji i aktualnych kosztów kształcenia” – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 5 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 20/05 i wpisane do rejestru pod pozycją 643,
- „Uczelnia zastrzega sobie prawo do zmiany wysokości czesnego po uchwaleniu zmian przez Senat, zgodnie ze statutem Wyższej Szkoły Zarządzania w Słupsku” – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 26 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 1/05 i wpisane do rejestru pod pozycją 613,
- „Wysokość czesnego może ulec zmianie, jednak nie wcześniej niż przed rozpoczęciem kolejnego roku akademickiego” – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 27 lutego 2006 r., sygn. akt XVII Amc 105/04 i wpisane do rejestru pod pozycją 728.

Powyższe klauzule zostały przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznane za abuzywne z uwagi na brak zapewnienia słuchaczom, w przypadku zmiany wysokości opłat, prawa do odstąpienia od zawartej umowy. Jak podkreślił bowiem SOKiK, o ile uczelnia ma prawo podwyższać opłatę za swoje świadczenia, o tyle konsument powinien mieć zagwarantowane prawo do odstąpienia od umowy, gdy nie jest w stanie ponieść kosztów podwyżki (por. wyrok z dnia 5 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 20/05 i wyrok z dnia 20 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 78/05).

Postanowienie stosowane przez Politechnikę przewiduje, iż opłaty za studia będą ustalane corocznie przez Rektora Uczelni na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego. Oznacza to, że wysokość tych opłat będzie podlegać corocznym zmianom. Jednocześnie *Umowa o warunkach odpłatności za studia* stosowana przez Uczelnię nie zapewnia studentowi prawa do odstąpienia od umowy w związku ze zmianą wysokości opłat, uznać zatem należy, że postanowienie § 4 wzorca jest tożsame z przywołanymi powyżej klauzulami wpisanymi do rejestru niedozwolonych postanowień umownych.

Ustosunkowując się do argumentacji podniesionej przez Uczelnię, wskazać należy, że Prezes Urzędu nie kwestionuje samego faktu wprowadzania przez Uczelnię zmian do wysokości opłat w toku trwania studiów, jak również nie neguje zasadności określania tych opłat jedynie na okres roku akademickiego. Abuzywność analizowanego postanowienia wzorca nie wynika bowiem z faktu przyznania sobie przez Uczelnię prawa do określania wysokości tych opłat w toku studiów, ale z braku zapewnienia studentom w takiej sytuacji prawa do odstąpienia od umowy.

Dla powyższej oceny nie ma również znaczenia, jakie przesłanki decydują o podwyżce opłat. Jak słusznie podkreśliła Uczelnia, zmiany wysokości opłat za studia mogą, stosownie do ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, być uzasadnione jedynie zmianami wysokości kosztów prowadzenia tych studiów, co nie zmienia jednak faktu, że każda modyfikacja wysokości opłat wiązać się powinna z przyznaniem studentowi prawa do odstąpienia od zawartej umowy. Zgodnie ze stanowiskiem przyjętym w doktrynie, „Zmiana ceny przez kontrahenta konsumenta dopuszczalna jest tylko wówczas, gdy konsumentowi służy odpowiednik w postaci prawa odstąpienia od umowy” (E. Łętowska „Ustawa o ochronie niektórych praw konsumentów – komentarz”, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2000, s. 108). Postanowienia wzorca umowy, które przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy, stanowią w świetle art. 385³ pkt 20 k.c. niedozwolone postanowienia umowne.

Ad. B. i C.

W § 5 ust. 2 wzorca umowy Politechnika zamieściła postanowienie o treści: „*Student ma prawo do rozwiązania niniejszej umowy za pisemnym wypowiedzeniem na koniec semestru danego roku akademickiego: wypowiedzenie umowy jest równoznaczne ze złożeniem*

podania o skreślenie Studenta z listy studentów”, w § 5 ust. 3 zaś postanowienie w brzmieniu: „Złożenie przez studenta podania o skreślenie z listy studentów jest równoznaczne z wypowiedzeniem niniejszej umowy na koniec semestru, w którym podanie zostało złożone”.

Prezes Urzędu uznał, że treść tych postanowień jest tożsama z treścią klauzuli „Z zastrzeżeniem § 4 ust. 2 i 3 Student ma prawo do rozwiązania umowy z końcem danego semestru tj. z dniem 28 lutego w semestrze zimowym, i z dniem 30 września w semestrze letnim (...)” wpisanej na mocy wyroku SOKiK z dnia 28 września 2005 r. (sygn. akt XVII Amc 18/05) do rejestru klauzul abuzywnych pod pozycją 647.

Wskazać bowiem należy, że umowa o odpłatne świadczenie usług edukacyjnych ma charakter umowy zlecenia. Zgodnie z art. 746 § 1 k.c. dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie, licząc się oczywiście z konsekwencjami, jakie się z tym wiążą. Zgodnie z § 3 tego przepisu, nie można zrzec się z góry uprawnienia do wypowiedzenia zlecenia z ważnych powodów. Wypowiedzenie umowy wiąże się z określonymi skutkami, które są zróżnicowane w zależności od tego, która ze stron wypowiedzi umowę. Jeżeli czyni to dający zlecenie, powinien przyjmującemu zlecenie zwrócić uzasadnione wydatki, przy odpłatnym zleceniu uiszczyć ponadto odpowiednią część umówionego wynagrodzenia, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien naprawić także ewentualną szkodę. Jeżeli umowę zlecenia wypowiedzi przyjmujący, powinien rozliczyć się z otrzymanych zaliczek, a jeżeli wypowiedzi umowę bez ważnego powodu – jest także odpowiedzialny za ewentualną szkodę powstałą z tego tytułu. Zatem, jak wynika z powyższego, nie można ograniczać - stronom umowy zlecenia - prawa do wypowiedzenia jej w każdym czasie. Postanowienie wzorca umowy stosowanego przez Uczelnię przewiduje wprawdzie prawo wypowiedzenia umowy, jednak wyłącznie ze skutkiem na koniec semestru. W efekcie student do końca semestru, w którym została wypowiedziana umowa, związany jest jej postanowieniami, co oznacza m.in. obowiązek uiszczania wszelkich świadczeń z niej wynikających, czyli przede wszystkim czesnego. Jak uznał Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 września 2005 r. (sygn. akt XVII AmC 18/05), zapis taki „*narusza dobre obyczaje, jak rzetelność i uczciwość kupiecką i rażąco narusza interesy konsumenta/studenta, który jest zmuszony do poniesienia dodatkowych kosztów w postaci naliczenia czesnego za semestr nauki, z której nie korzysta, w sytuacji, gdy z ważnych powodów wypowiedział umowę*”.

Klauzula umowna wpisana do rejestru pod nr 647 ogranicza uprawnienie studenta do rozwiązania umowy. Przewiduje bowiem możliwość rozwiązania umowy jedynie w ściśle określonych terminach. Terminy te przypadają na koniec semestru zimowego i letniego. Uznać zatem należy, że zarówno przywołana klauzula wpisana do rejestru, jak i klauzule stosowane przez stronę niniejszego postępowania w § 5 ust. 2 i § 5 ust. 3 „*Umowy o warunkach odpłatności za studia*”, kreują jednakowe uprawnienia studenta w zakresie możliwości wypowiedzenia zawartej z Uczelnią umowy. Obie klauzule ograniczają prawo konsumenta do wypowiedzenia umowy w każdym czasie, przewidując możliwość rozwiązania umowy za wypowiedzeniem jedynie ze skutkiem na koniec semestru.

Zbieżność tych postanowień, tj. wpisanego do rejestru i stosowanych przez Politechnikę, jest więc oczywista.

Ad. D.

W § 5 ust. 5 c wzorca umownego Politechnika zamieściła postanowienie o treści „*W przypadku rozwiązania umowy na podstawie ust. 1 –4, jeżeli Student wniósł semestralną opłatę za studia, uczelnia pobiera w zależności od terminu złożenia rezygnacji: c) po upływie*

terminu wymienionego w pkt b [b: po upływie pierwszych 2 tygodni zajęć z planem tygodniowym lub po upływie drugiego zjazdu] – 100% opłaty semestralnej”.

W rejestrze klauzul abuzywnych pod pozycją 579 wpisana została natomiast klauzula w brzmieniu: *„Przed upływem 30 dni od dnia rozpoczęcia zajęć pierwszego semestru na pisemny wniosek studenta składającego rezygnację ze studiów przysługuje mu zwrot 80% wniesionej opłaty czesnego za semestr. Po upływie tego terminu zwrot nie przysługuje”.* Postanowienie to zostało uznane za niedozwolone wyrokiem SOKiK z dnia 25 sierpnia 2005 r. sygn. akt XVII Amc 99/04 i wpisane do rejestru w dniu 2 grudnia 2005 r. Ponadto w rejestrze znajduje się szereg postanowień umownych wyłączających możliwość zwrotu studentowi wniesionych przez niego opłat w przypadku odstąpienia od umowy w trakcie trwania semestru lub nakładających na niego w takiej sytuacji obowiązek uiszczenia opłat wymaganych za okres pełnego semestru. Przykładowo wskazać tu należy następujące postanowienia:

- *„Skreślenie z listy studentów nie rodzi prawa do roszczenia o zwrot którejkolwiek z wcześniej dokonanych opłat”* – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 7 sierpnia 2006 r., sygn. akt XVII Amc 45/05 i wpisane do rejestru pod numerem 903.

- *„W przypadku rezygnacji studenta z nauki w trakcie semestru, wpłacone w całości czesne za cały semestr nie podlega zwrotowi”* – uznane za niedozwolone postanowienie umowne wyrokiem SOKiK z dnia 20 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 78/05 i wpisane do rejestru pod numerem 625,

W uzasadnieniu wyroku z dnia 20 października 2005 r., sygn. akt XVII Amc 78/05, w którym SOKiK uznał wskazaną klauzulę za niedozwolone postanowienie umowne, Sąd wskazał, iż postanowienie to jest niedozwolone w świetle art. 385³ pkt 12 k.c., gdyż przewiduje w przypadku rezygnacji z umowy przez studenta w trakcie semestru, brak zwrotu czesnego za cały semestr, nawet za okres kiedy nie korzystał on z nauki.

W tym miejscu należy wskazać, iż postanowienie stosowane przez Uczelnię, jak również powyżej przywołane postanowienie wpisane do rejestru klauzul abuzywnych, zawierają regulacje niezgodne z określonymi w k.c. konsekwencjami wypowiedzenia umowy zlecenia (opisanymi w części ad. III B i C niniejszej decyzji), której przepisy, na mocy art. 750 k.c., stosować należy odpowiednio do umowy o świadczenie usług edukacyjnych.

Stwierdzenie, że Szkoła nie zwraca studentowi opłat za studia, pomimo wypowiedzenia umowy i faktycznego niekorzystania ze świadczonych przez nią usług, nie mieści się zatem w dyspozycji art. 746 § 1 k.c. Skoro bowiem umowa o odpłatne świadczenie usług została wypowiedziana i student nie korzysta już z tych usług, odpada konieczność uiszczenia wynagrodzenia przyjmującemu zlecenie, tj. Uczelni. Postanowienie stosowane przez Uczelnię stanowi zatem naruszenie istoty umowy wzajemnej, w której świadczenie jednej strony jest odpowiednikiem świadczenia drugiej.

Analiza porównawcza postanowienia stosowanego przez Politechnikę i wskazanych postanowień wpisanych do rejestru pozwala stwierdzić, że wszystkie te postanowienia wyłączają możliwość zwrotu studentowi opłat uiszczonych przez niego za cały semestr, w przypadku, gdy rezygnuje on z nauki w trakcie trwania tego semestru. Nie ulega zatem wątpliwości, że postanowienia te wywierają identyczne skutki w sferze interesów studentów, odstępujących od umowy z Uczelnią w trakcie trwania semestru. Tym samym uznać należy, że postanowienie stosowane przez przedsiębiorcę, będącego stroną niniejszego postępowania, jest tożsame z treścią postanowień wpisanych do rejestru klauzul abuzywnych pod numerami 579, 625 i 903, i jako takie zakazane.

Mając na względzie analogiczność skutków wynikających dla studentów ze stosowania przywołanych powyżej klauzul – zdaniem Prezesa Urzędu - przyjąć można, iż mamy do czynienia z klauzulami tożsamymi. Powyższe uzasadnia podejrzenie, iż Politechnika Warszawska zamieszczając w swoim wzorcu umownym postanowienie § 5 ust. 5 lit c dopuściła się stosowania postanowienia wpisanego już do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Uznanie, iż ww. postanowienia umowne stosowane w obrocie konsumenckim przez Politechnikę są tożsame z postanowieniami wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone przesądza o bezprawności działania Uczelni. Jak wskazano bowiem powyżej, art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje samoistną przesłankę bezprawności działań polegających na stosowaniu przez przedsiębiorcę postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Dla uznania, iż działanie to stanowi praktykę określoną w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest także wykazanie, że w wyniku jego stosowania naruszony został zbiorowy interes konsumentów. Fakt godzenia tych działań w sferę interesów konsumentów nie budzi wątpliwości. Na skutek zamieszczenia przez Uczelnię we wzorcu umownym wskazanych w sentencji decyzji postanowień abuzywnych tj. postanowień, które – w ocenie Sądu - kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy, dochodzi bowiem do uszczuplenia zakresu uprawnień konsumentów i obarczenia ich nadmiernymi obciążeniami natury finansowej. Jednocześnie jest oczywistym, iż działanie Uczelni jest skierowane do nieoznaczonego kręgu odbiorców – dotyczy wszystkich obecnych i potencjalnych odbiorców usług edukacyjnych świadczonych przez Szkołę. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż kwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie Uczelni narusza zbiorowy interes konsumentów.

Wykazanie, iż działanie Politechniki ma charakter bezprawny i narusza zbiorowy interes konsumentów przesądza, iż działanie to ma charakter praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Rozstrzygając niniejsze postępowanie w zakresie pkt III sentencji zarzutu, Prezes UOKiK rozważył także zakres i skutki czynności podjętych przez Uczelnię zmierzających do zaniechania stosowania praktyki.

Należy mieć bowiem na względzie, iż stosownie do uregulowań zawartych w art. 27 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki. W takim przypadku Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Decyzja, o której mowa w art. 27 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wydawana jest w przypadku, gdy zachowanie przedsiębiorcy nie narusza już w dacie orzekania przepisu art. 24 ww. ustawy.

Należy jednak wyjaśnić, iż przesłanką do stwierdzenia zaniechania praktyki polegającej na stosowaniu w umowach z konsumentami postanowień naruszających ich zbiorowe interesy jest opracowanie nowego wzorca umowy w połączeniu z zakończeniem aneksowania wcześniej zawartych umów, prowadzącego do zgodności tych umów z obowiązującym prawem. Dla stwierdzenia zaniechania stosowania praktyki istotne jest, by

przedsiębiorca przedstawił nowo opracowany wzorzec umowy i wykazał, że wszystkie umowy zostały faktycznie aneksowane. Przyjęcie odmiennego stanowiska tj. uznanie za wystarczającą przesłankę stwierdzenia zaniechania praktyki zawieranie przez przedsiębiorcę na nowych zasadach umów z nowymi kontrahentami, przy jednoczesnym pozostawieniu bez zmiany choćby części umów zawartych wcześniej na starych zasadach prowadziłoby do swoistego usankcjonowania nierównoprawnego traktowania konsumentów, z którymi zawarto umowy na nowych i starych zasadach. Pozostawienie tym konsumentom, z którymi wcześniej przedsiębiorca zawarł umowy na starych zasadach, a które nie zostały aneksowane, jako jedynej możliwości dochodzenia swych praw na drodze cywilnoprawnej czyniłoby ochronę, jaka zapewnia ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, iluzoryczną. Prowadziłoby to do zniweczenia funkcji, jaką mają do spełnienia uregulowania zawarte w tej ustawie.

Należy przy tym podkreślić, iż stosownie do art. 27 ust. 3 ww. ustawy, ciężar udowodnienia okoliczności, o których mowa w ust. 1 (a więc sytuacji, w której przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24 ww. ustawy) spoczywa na przedsiębiorcy. Zatem, stosownie do powołanego przepisu, to przedsiębiorca obarczony jest ciężarem udowodnienia okoliczności, iż jego zachowanie przestało naruszać zakazy praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a więc uzasadniających wydanie decyzji na podstawie art. 27 w miejsce art. 26 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W toku prowadzonego postępowania administracyjnego, Politechnika poinformowała, iż w związku ze wszczęciem przez Prezesa Urzędu postępowania w przedmiotowej sprawie wprowadziła zmiany do treści obowiązujących w Uczelni „Zasad pobierania opłat za świadczone usługi edukacyjne oraz warunki i tryb zwalniania z tych opłat” oraz treści stosowanej „Umowy o warunkach odpłatności za studia”. Zmiany te dotyczą treści § 5 ust. 2, 3 i 5 wzorca umowy, z zatem nie dotyczą treści kwestionowanego postanowienia § 4 ust. 1 tego wzorca.

W zakresie, w jakim dokonano modyfikacji postanowień wykorzystywanego wzorca umowy, doprowadzono do wyeliminowania z treści wzorca klauzul umownych uznanych przez SOKiK za abuzywne i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone. *Umowa o warunkach odpłatności za studia* w nowym brzmieniu nie zawiera zatem już postanowień wskazanych w pkt III B, C i D sentencji decyzji.

Niemniej, podjęte przez Politechnikę czynności nie są wystarczające do stwierdzenia zaniechania stosowania praktyki w rozumieniu art. 27 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie bowiem z § 1 ust. 2 zarządzenia Rektora Politechniki Warszawskiej nr 5/2008 z dnia 29 stycznia 2008 r., umowy według nowego wzoru miały zostać zawarte z osobami nowoprzyjętymi na studia oraz ze studentami, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2006/2007. Stosownie jednak do § 1 ust. 3 tego zarządzenia, w przypadku studentów, którzy rozpoczęli studia w roku akademickim 2006/2007, umowa według nowego wzoru ma zastosowanie do opłat za studia należnych począwszy od semestru letniego roku akademickiego 2007/2008. A zatem, nowymi zasadami rozliczeń Politechnika nie objęła opłat należnych od studentów za okresy nauki przypadające przed semestrem letnim roku akademickiego 2007/2008. Umowy według kwestionowanego wzorca Politechnika zawierała ze studentami począwszy od semestru zimowego 2006/2007. Oznacza to, że mimo wprowadzenia zmian do treści zawartych umów, Uczelnia zastrzegła sobie prawo do dalszego egzekwowania według starych zasad należności od studentów, którzy zalegają z opłatami za semestr zimowy i letni roku akademickiego 2006/2007, jak i od studentów, których zobowiązania finansowe powstały w semestrze zimowym roku akademickiego 2007/2008. Uczelnia pozostawiła zatem bez zmiany system rozliczeń za okres przed semestrem letnim roku akademickiego 2007/2008, nie informując jednocześnie, czy zostały już zakończone

rozliczenia ze studentami, których zobowiązania finansowe wynikające z § 5 ust. 2, 3 i 5 c *Umowy o warunkach odpłatności za studia* powstały przed semestrem letnim roku akademickiego 2007/2008.

Prowadzi to do wniosku, że Politechnika nie zaniechała w pełni zarzucanych jej praktyk. Wprowadziła jedynie zmiany na przyszłość, pozostawiając *status quo* w odniesieniu do zobowiązań studentów, które już powstały, ale nie zostały w pełni zrealizowane.

W tym miejscu podnieść należy, że stosownie do przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów to na przedsiębiorcy spoczywał obowiązek wykazania, że praktyka została w pełni zaniechana, co – jak wynika z przytoczonych okoliczności – w przedmiotowej sprawie nie miało miejsca. Uczelnia nie przedstawiła dowodów na potwierdzenie faktu pełnego zaniechania praktyki polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c..

W związku z powyższym, brak jest podstaw prawnych do wydania na podstawie art. 27 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdzającą jej zaniechanie.

Stąd należało orzec jak w pkt III sentencji decyzji.

Ad. IV sentencji decyzji

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 tej ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorcę, który dopuścił się naruszenia zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów ma charakter fakultatywny. Przywołany przepis ustawy określa górną granicę wysokości kary dla przedsiębiorcy, wyznaczając ją na 10% przychodu osiągniętego przez tego przedsiębiorcę w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

Analizując zasadność nałożenia na Politechnikę kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy, jak również ustalając jej wysokość Prezes Urzędu wziął pod uwagę: po pierwsze, charakter i okoliczności naruszenia, jakiego dopuściła się Uczelnia oraz jego skutki dla konsumentów, po drugie zaś cele, jakie winny zostać osiągnięte na skutek wydania przedmiotowej decyzji.

Praktyki stosowane przez Uczelnię polegają na wykorzystywaniu przy zawieraniu z konsumentami umów o naukę wzorca umownego, który – wbrew art. 160 ust. 3 ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym - nie w pełni reguluje „warunki odpłatności za studia” oraz zawiera postanowienia o treści tożsamej z postanowieniami uznanymi przez SOKiK za niedozwolone i wpisanymi do rejestru klauzul abuzywnych. Na skutek stosowania praktyk stwierdzonych niniejszą decyzją konsumenci nie tylko nie otrzymują pełnej informacji o warunkach zawieranego kontraktu, co prowadzić może do stanu niewiedzy o pełnych kosztach pobierania nauki na studiach niestacjonarnych na tej Uczelni, ale ponoszą także konsekwencje stosowania względem nich postanowień niedozwolonych. Zważyć przy tym należy, że trzy z czterech stosowanych przez Uczelnię klauzul abuzywnych wpisanych do

rejestr (§ 5 ust. 2 i § 5 ust. 3 wzorca umowy, przewidujące możliwość wypowiedzenia umowy jedynie ze skutkiem na koniec semestru, § 5 ust. 5 c wzorca umowy, statuujący uprawnienie uczelni do pobrania 100% opłaty semestralnej) stwarza istotne zagrożenie dla interesów ekonomicznych konsumentów. Przyjąć zatem należy, że skutkiem stosowania tej praktyki mogło być również uzyskiwanie przez Uczelnię nieuzasadnionych korzyści finansowych.

Fakt, że opisane praktyki są związane ze stosowaniem wzorca umownego, którym Uczelnia posługuje się przy zawieraniu umów, wskazuje na ustalony i długotrwały charakter ocenianego zachowania. Jak bowiem ustalono w toku postępowania, kwestionowany wzorzec umowny był wykorzystywany przez Politechnikę od września 2006 r.

W tym miejscu należy podkreślić, że na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego zawsze spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Uczelnia winna posiadać zatem świadomość konieczności konstruowania wzorców umownych z uwzględnieniem przepisów ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, jak i art. 385¹ i nast. k.c.

Uczelnia jako podmiot profesjonalny, mający dostęp do prowadzonego przez Prezesa Urzędu rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone jest zobligowana dostosowywania wykorzystywanych przez siebie wzorców umownych do treści wpisów zamieszczanych w rejestrze. Zauważyć bowiem należy, że rejestr postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone jest jawny, powszechnie dostępny, publikowany na stronie www.uokik.gov.pl. Abuzywność postanowień wpisanych do tego rejestru jest jednoznaczna, a zakaz stosowania w obrocie postanowień w nim zamieszczonych nie powinien budzić jakichkolwiek wątpliwości. Co istotne, postanowienia wykorzystywane przez Politechnikę, którym Prezes Urzędu zarzucił zbieżność z postanowieniami wpisanymi do rejestru, były sformułowane niemal identycznie jak przywołane w niniejszej decyzji postanowienia wpisane do rejestru, co świadczy co najmniej o nieumyślności zachowania Politechniki.

Powyższe okoliczności uzasadniają nałożenie na Uczelnię kary, o jakiej mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w 2007 r. ustalony na podstawie oświadczenia złożonego przez Kwestora Politechniki Warszawskiej z dnia 31 marca 2008 r. i Sprawozdania o przychodach, kosztach i wyniku finansowym za rok 2007 F-01/s wyniósłzł. Przy ustalaniu wysokości kary Prezes Urzędu przyjął jednak za podstawę obliczeń kwotę tego przychodu pomniejszoną o uzyskane przez Uczelnię dotacje z budżetu państwa, środki z budżetów jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków, dotacje na finansowanie działalności statutowej, środki na realizację projektów badawczych, projektów celowych, projektów lub przedsięwzięć określanych przez Ministra oraz środki na finansowanie współpracy naukowej z zagranicą tj. kwotęzł.

Ustalając wysokość kary pieniężnej nakładanej na Uczelnię Prezes Urzędu miał m.in. na względzie, że wśród klauzul, których stosowanie uznano niniejszą decyzją za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów, znajdują się klauzule, które szczególnie mocno i bezpośrednio godzą w ekonomiczne interesy konsumentów. Stosowanie tych klauzul uznać należy za poważne naruszenia interesów konsumentów, bowiem narażają one konsumentów na poniesienie dotkliwej szkody wymiernej ekonomicznie. Należy przy tym zauważyć, że Politechnika prowadzi działalność o stosunkowo rozległym zakresie, wobec czego stosowane przez nią praktyki mają zasadniczo szeroki zakres oddziaływania. Z uwagi na renomę uczelni publicznej Politechnika wzbudza duży poziom zaufania wśród konsumentów.

Niemniej, miarkując wysokość nakładanej kary Prezes Urzędu wziął pod uwagę, iż było to pierwsze naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez Politechnikę oraz, że w toku niniejszego postępowania Uczelnia w stosunku do części

zarzucanych jej praktyk (pkt III B, C i D sentencji decyzji) podjęła czynności zmierzające do zaniechania ich stosowania. Mimo iż nie doprowadziło to do zaniechania stosowania praktyk w rozumieniu art. 27 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i dotyczyło jedynie części praktyk zarzucanych Uczelni, Prezes UOKiK, wydając niniejszą decyzję miał na względzie fakt podjęcia przez Uczelnię działań opisanych w treści niniejszej decyzji.

Kary pieniężne za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów mają: po pierwsze – charakter represyjny (nakładane są za naruszenie ustawowych zakazów), po drugie – prewencyjny (mają zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości i zniechęcać do naruszania prawa), zaś zagrożenie nimi, czyli potencjalna możliwość nałożenia kary przez Prezesa Urzędu – nadaje im charakter dyscyplinujący¹.

Biorąc pod uwagę wszystkie podniesione wyżej okoliczności - zdaniem Prezesa Urzędu - karze nakładanej niniejszą decyzją należy, z uwagi na konieczność podkreślenia naganności podejmowanych przez Uczelnię działań, nadać charakter represyjny, ze względu natomiast na potrzebę zapobiegnięcia zaistnienia podobnych sytuacji w przyszłości - charakter prewencyjny. Poza wymiarem indywidualnym, przedmiotowa kara powinna mieć również wymiar ogólny, tj. winna pełnić funkcję odstraszącą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

Zdaniem Prezesa Urzędu powyższe funkcje spełni kara w wysokości 53 400 zł (słownie: pięćdziesiąt trzy tysiące czterysta złotych). Kara ta stanowi ok.% ubiegłorocznego przychodu przedsiębiorcy i ok.kary maksymalnej, jaka mogłaby zostać nałożona na stronę tego postępowania. Wymierzona kara jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W ocenie Prezesa Urzędu, kara ta stanowi wystarczającą dolegliwość dla strony tego postępowania, a jednocześnie nie jest, biorąc pod uwagę charakter i okoliczności naruszeń i ich skutki dla konsumentów, karą nadmiernie wysoką.

Wobec powyższego, orzeka się jak w pkt IV sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Warszawie
Maria Mrówka

Otrzymuje:

Politechnika Warszawska
Pl. Politechniki 1
00-661 Warszawa

¹ wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2004 r., III SK 31/04